

سیره اطلاعاتی امیرالمؤمنین امام علی (ع)

در تفسیر جنتی

پژوهشده اطلاعات

دانشکده اطلاعات

موسسه چاپ و انتشارات

۱۳۹۴

جنتی، مرتضی

سیره اطلاعاتی امیرالمؤمنین امام علی(ع)/ تألیف مرتضی جنتی [برای] پژوهشکده اطلاعات. ۴۹ -
تهران: موسسه چاپ و انتشارات دانشکده اطلاعات؛ ۱۳۹۴

۱۶۴ ص. جدول

کتاب نامه: ص. ۱۶۱ - [۱۵۳]

۱. علی ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - فضایل ۲. اسلام و جاسوسی ۳. سازمان
اطلاعاتی - جنبه های مذهبی - اسلام

الف. مؤسسه چاپ و انتشارات دانشکده. پژوهشکده اطلاعات ب. عنوان

۱۳۹۴ خ. ۹ ج/ ۳۷/۴ BP

مشخصات

عنوان: سیره اطلاعاتی امیرالمؤمنین امام علی(ع)

تألیف: مرتضی جنتی

ناشر: موسسه چاپ و انتشارات دانشکده اطلاعات

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۹۰۰۰۰ ریال

تهران: صندوق پستی ۱۴۳۸-۱۶۷۶۵

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۱۳-۸۵-۰

«تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلی یا جزئی به هر صورت، چاپ، فتوکپی، صوت،

تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.» تلفن: ۲۲۴۶۹۷۳۹

سخنی با خواننده

«نامدارترین سرباز فداکار در اسلام، امیرالمؤمنین(ع) است و او گمنام‌ترین سرباز است. با کدام تفکر، روانی، فلسفی، سیاسی و کدام قلم و زبان و بیان، بشر این سرباز گمنام را معرفی کند؟ بنسازد و بشناساند؟» (بیانات حضرت امام(ره) به مناسبت دستگیری سران حزب توده ۱۴/۲/۶۷)

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در تشکیل حکومت جمهوری اسلامی، حاکمیت اسلامی در چارچوب ارزش‌ها، اصول و قواعد فقهی تعریف گردید. وجود تهدیدات و حضور مخالفین نظام در دو جبهه داخلی و خارجی ضرورت شکل‌گیری تشکیلات اطلاعاتی - امنیتی را به نظام دیکته نمود. رهنمودهای حضرت امام(ره) در زمان تشکیل وزارت اطلاعات و دیدگاه‌های علمای وقت در دو کانون مجلس شورای اسلامی و حوزه‌های علمیه نشان‌دهنده رویکرد و جهت این تشکیلات در چارچوب فقه اهل‌بیت(ع) بوده است.

هر چند از ابتدای شکل‌گیری تشکیلات اطلاعاتی در کشور و جایگاه نهادی وزیر اطلاعات در آن، رویکرد ارزش‌مداری در قالب فقه اطلاعاتی مدنظر وزیر محترم و مدیران عالی آن بوده است، اما نگاه سازمانی به احکام اطلاعاتی و تلاش دست‌اندرکاران برای تهیه مجموعه احکام اطلاعاتی آنان را از پرداختن به مباحث تحقیقاتی، استنباطی، اجتهادی و سیره‌شناسی در موضوعات اطلاعاتی تا حدی دور نگه داشته و این ضرورت بنا به علاقه محققان حوزه و اندیشکده‌های تحقیقات علوم اسلامی و بعضاً سازمان‌های

حفاظتی، اطلاعاتی، امنیتی به صورت تکنگاره‌های بدون استمرار تهیه و تولید و در خدمت جامعه اطلاعاتی کشور قرار داده شده است.

دانشکده اطلاعات از اوایل دهه هفتاد با درک ضرورت پرداختن به فقه اطلاعاتی وارد مباحث کارشناسی، موضوع شناسی، مسأله شناسی و اولویت‌بندی مطالب فقه اطلاعاتی گردید و در گروه معارف این دانشکده واحد درسی تحت عنوان فقه اطلاعاتی به دانشجویان پایه‌های کارشناسی و ارشد ارائه گردید. از سال ۱۳۹۲ پروژه فقه اطلاعاتی در دستورکار پژوهشکده اطلاعات دانشکده اطلاعات قرار گرفته و با بهره‌گیری از نقطه نظرات کارشناسان فقه اطلاعاتی در واحدهای مختلف وزارت اطلاعات، کمیسیون‌های تخصصی و کارشناسی با رویکرد تولید منابع جدید و کاربردی در چارچوب فقه اطلاعاتی و برگزاری همایش ملی فقه اطلاعاتی مدد حوزه‌های علمیه و مراکز تحقیقاتی علوم اسلامی و جامعه اطلاعاتی کار خود را آغاز نمود.

محصول پیش رو، شما خواننده گرامی یکی از مجموعه تولیدات این همفکری میمون در سطح جامعه اطلاعاتی کشور و حوزه‌های علمیه می‌باشد. امید است نگاه تحلیلی و انتقادی شما محقق گردد. ارائه نقطه نظرات کارشناسی، مجموعه پژوهشکده اطلاعات را در هر چه بهتر و پربارتر نمود. محصولات آتی خود یاری رساند.

«هیچ ولنگاری نباید باشد، در کنار این، باید علم شرعی را هم صد درصد رعایت کرد، که این کار در درست رفتن و پیش رفتن به ازمان کدک می‌کند. (دیدار رهبر معظم انقلاب با کارکنان وزارت اطلاعات ۱۳۷۴/۸/۹)

پژوهشکده اطلاعات

فهرست مطالب

۳	سخنی با خواننده
۱۱	بخش اول: مروری بر کلیات
۱۳	فصل اول: مفاهیم
۱۳	تبیین موضوع
۱۴	تعریف مفاهیم
	فصل دوم: بررسی اوجه ملی فضای سیاسی - امنیتی عصر امیرالمؤمنین امام علی ابن
۱۷	ابی طالب
۱۸	دوران خلفای سه گانه
۲۱	دوران حکومت علوی
۲۴	نتیجه گیری
۲۵	بخش دوم: سیره اطلاعاتی امیرالمؤمنین امام علی (ع)
۲۷	فصل اول: ضرورت نهاد اطلاعاتی و ویژگی های نیروهای آن
۲۸	ضرورت تشکیل نهاد اطلاعاتی - امنیتی در حکومت اسلامی
۳۴	خصوصیات و ویژگی های نیروی اطلاعاتی
۳۹	نتیجه گیری
۴۱	فصل دوم: حفاظت اطلاعات
۴۲	دشمنان
۴۲	دوستان
۴۳	رازدار اطلاعاتی
۴۳	شرایط و خصوصیات رازدار اطلاعاتی
۴۴	حفاظت از اسرار

۴۴.....حفاظت اطلاعات از عملیات

۴۶.....حکم نیروی اطلاعاتی ناظران

۴۷.....ضرورت تجسس در کارهای اطلاعاتی

۴۸.....نتیجه گیری

۵۱.....فصل سوم: منابع اطلاعاتی

۵۱.....مقدمه

۵۲.....منابع د تمامی نواحی

۵۲.....منابع در مناطق مورد ظن و شک

۵۳.....کتمان نام منابع اطلاعاتی

۵۳.....شبکه منابع

۵۴.....عوامل اطلاعاتی امام علی (ع)

۵۶.....آموزش اطلاعاتی

۵۷.....ارائه گزارش با ارزیابی دقیق

۵۷.....جمع آوری اطلاعات از طریق جاسوسی

۵۸.....جاسوسی و منابع

۵۹.....پیک و فرستاده (ناقل آگاه)

۵۹.....منابع زن

۶۲.....نتیجه گیری

۶۵.....فصل چهارم: جمع آوری اطلاعات

۶۵.....مقدمه

۶۵.....جمع آوری اطلاعات در امور مردمی (اطلاعات مردمی)

۷۲.....جمع آوری اطلاعات از دشمن

۷۳.....کسب خبر اطلاعاتی

۷۴.....طراحی اطلاعاتی برای مقابله با تهاجم دشمن

۷۵	ارزیابی خبر
۷۶	آثار طبیعی مترتب بر اطلاعات
۷۷	جمع‌آوری اطلاعات و جاسوسی از ستمگران
۷۸	نتیجه‌گیری
۷۹	فصل پنجم: اطلاعات داخلی (خودی)
۸۰	اطلاعات مردم
۸۱	نظرات مردم
۸۱	تحقیق
۸۲	شناخت مردم
۸۲	کنترل اطلاعاتی
۹۱	تحقیق و جستجو اطلاعاتی پیرامون سوانح افراد
۹۴	زمینه‌های بازرسی و نظارت در امور ادارات و نهادهای شاغل در آن
۹۵	نتیجه‌گیری
۹۷	فصل ششم: اطلاعات و امنیت داخلی
۱۰۷	کنترل اطلاعاتی در چارچوب اتهامات
۱۱۳	فاش کردن نامه‌های دشمن
۱۱۵	گزارش اطلاعاتی درباره تحرکات مخالفین
۱۱۷	نتیجه‌گیری
۱۱۹	فصل هفتم: جاسوسی و ضد جاسوسی
۱۲۰	پوشش اطلاعاتی (تغییر چهره)
۱۲۱	نمونه‌هایی از افشاگری جاسوسان حریف
۱۲۲	نتیجه‌گیری
۱۲۳	فصل هشتم: پشتیبانی اطلاعاتی
۱۲۳	شناسایی وضعیت

۱۲۴	گشت اطلاعاتی
۱۲۵	نظارت و مراقبت ثابت
۱۲۵	تعقیب و مراقبت
۱۲۷	انتخاب نیروهای اطلاعاتی
۱۲۸	راهنمایی نیروهای اطلاعاتی
۱۲۸	فریب اطلاعاتی
۱۲۹	دستگیری فاش کنندگان اسرار
۱۳۰	تعمیق اطلاعاتی
۱۳۵	نوشتن امامی اسرار و شرح وقایع زندگی آنها
۱۳۶	ایجاد تفرقه و حادایی میان متهمین (تقاطع اطلاعات)
۱۳۶	پرسش های ناگهانی
۱۳۷	بازجویی و بازپرسی
۱۳۷	تحت فشار قرار دادن
۱۳۹	تکیه اطلاعاتی بر نظریه پزشکی
۱۴۱	زندانی و بازداشت اطلاعاتی
۱۴۱	اعتراف گرفتن به زور و اجبار
۱۴۳	کنترل اطلاعاتی مرزها
۱۴۴	نتیجه گیری
۱۴۵	فصل نهم: کنترل اطلاعاتی در امور نظامیان
۱۴۶	انواع نظارت
۱۴۷	نتیجه گیری
۱۴۹	فصل دهم: نتیجه گیری
۱۵۴	فهرست منابع

مقدمه

بحث از لزوم داشتن سیستم اطلاعاتی در نظام اسلامی و چگونگی عمل آحاد مردم به وظایف شرعی از یک سو و اداری در مبین اسلام خصوصاً مکتب مرفعی تشیع مبنی بر برخورداری از برنامه‌ی عملی برای تمامی دوره‌ها و زمان‌ها و افعال انسان‌ها به عنوان دین خاتم و آمیختگی ارتکازات ذهنی افراد در عرصه‌های امنیتی، از دیگر سو مهم می‌نماید. به همین جهت بسیاری از موضوعات سیاسی، اداری، اطلاعاتی، امنیتی، تمامی و مسائل دیگری که برای دولت اسلامی اهمیت دارد و با آن ارتباط مستقیم پیدا می‌کند، به سورت یک اسلوب علمی و مناسب با جایگاه آن، در میان مسائلی که محققین در مورد آنها به تحقیق و تفحص پرداخته‌اند، مورد بررسی قرار گرفته است. این امر به انزوایی مربوط می‌شود که وضعیت سیاسی موجود در شکل حکومت‌های اسلامی بر علماء و متفکرین مکتب اهل بیت (ع) تأثیرات عمیق و عمده‌اند. دور ساختن علماء و متفکرین از سیاست و تمام امور مربوط به دولت به عنوان شهادت حضرت علی (ع) بازمی‌گردد. به همین سبب کسی که ادعا می‌کند که سبب این امور فقر میراث اسلامی و تهی بودن تجربه‌ی اسلامی از بررسی‌های مفید پیرامون امور مربوط به حیات سیاسی و نظامی است در اشتباه است، زیرا اندیشه و قانون اسلامی دربردارنده‌ی یک نظام کامل و فراگیر برای زندگی است و نیازهای خاص و عام انسان در تمام زمینه‌ها از جمله مسائل سیاسی، امنیتی، اداری و جنگ را در برمی‌گیرد.

بنابراین مشخص شدن چارچوب تحقیق در مورد این مسائل و ارائه‌ی نمونه‌هایی از متون نظری و عملی مربوط به آن‌ها این ضرورت را به وجود می‌آورد تا این که محققین خود را

وقف پرداختن به آن و بیان زمینه‌ها و ضوابط شرعی آن کنند، آن هم با روش تفصیلی و علمی به‌منظور این‌که محقق از ارائه‌ی مطالب کلی فراتر رفته و وارد امور جزئی‌ای شود که دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی در سطح وسایل و روش‌ها و روابط با آن مواجه می‌باشند.

با بررسی و مطالعه عمیق، به برنامه‌های عملی اسلام در حوزه اطلاعات پی می‌بریم. حضرت علی (ع) به تأسی و پیروی از حضرت ختمی مرتبت پیامبر عظیم‌الشأن اسلام (ص) مسیر ایشان را در بعد اطلاعاتی و حکومتی دنبال کرد، نام آن حضرت تداعی‌کننده عدالت، شجاعت عبادت، مظلومیت، جوانمردی و... است، اما کمتر کسی است که حضرت علی (ع) را به انبام فعالیت‌های اطلاعاتی و جمع‌آوری خبر از دشمن و نیز داخل حکومت خود بشناسد.

در بررسی تاریخ اسلام در سیر آن حضرت به واژه‌هایی برمی‌خوریم که به‌روشنی حکایت از توجه خاص ایشان به رعایت مسائل و نکات حفاظتی و اطلاعاتی دارد. واژه‌هایی مانند عین (چشم)، عیون، مطلع، رقیب، مراقبت و لایه و... .

جای انکار نیست که فرهنگ دینی از سوره‌ها و احادیث مهم است، شرع مقدس به ما حکم می‌کند که اسرار، راهبرد و استراتژی حکومت اسلامی را هرچند به نظر کوچک و بی‌ارزش آید، افشا نکرده و در حفظ و کتمان آن بکوشیم و حرکت خودمانه و تهدید دائم دشمن را به هوشیاری رصد کنیم. بخشی از این سیره و روش در مکتب تبلیغ به شکل تقیه در زندگی امامان معصوم (ع) مشهود است.

امیرالمؤمنین (ع) برای حفظ کیان شیعه و ایجاد امنیت شیعیان در میان حاکمان جور روش‌هایی تعلیم می‌دادند که زمینه‌ساز حفظ جان، سرمایه، دین و نیز باورهای شیعی بود. این روش‌ها برای به دست آوردن اطلاعات از حاکم ظالم گاه حفاظتی و گاه اطلاعاتی بود که توسط سایر ائمه (ع) نیز ادامه یافت.

امید است این تلاش محدود مرضی پروردگار قرار گیرد و گامی در ترویج فرهنگ مکتب امامت و ولایت به شمار آید و موجب خشنودی قلب مقدس حضرت ولی عصر (عج) باشد.